

Het Brodiaeacomplex

Eerder heb ik u meegenomen in de geschiedenis van het verzamelen van en het geven van namen aan planten. Dan is het een logische stap naar de namen van bolgewassen zelf. In deze serie van twaalf artikelen van De Wereldbol sta ik stil bij namen die leiden tot discussies en vragen. 'Waarom is het *Hippeastrum* en niet *Amaryllis*?' 'Waarom *Zantedeschia* in plaats van *Calla*?'

Tekst en fotografie: Peter Knippels

Van de naamgeving rond *Crocosmia* en *Montbretia* krijg ik een complex. De naamgeving rond *Triteleia* en verwante geslachten is een complex. En nog wel een officieel erkend exemplaar. Met de naam Brodiaeacomplex wordt gedoeld op de naamgeving van de geslachten *Brodiaea*, *Triteleia*, *Dichelostemma*, *Bloomeria* en *Milla*. Na de discussie over *Zantedeschia* versus *Calla* en *Hippeastrum* versus *Amaryllis*, hier een uitgekristalliseerde situatie. De naam *Brodiaea* wordt als volksnaam gebruikt voor *Brodiaea* en de andere vier geslachten, te weten *Triteleia*, *Dichelostemma*, *Bloomeria* en *Milla*. Als volksnaam wordt de naam geschreven als *brodiaea*. Daarnaast worden de soorten van de vijf geslachten redelijk consequent aangeduid met hun officiële naam. Soms met de vermelding van de oude Brodiaeanaam tussen haakjes als synoniem.

FAMILIEKWESTIE

De discussie blijkt niet in de geslachten te zitten, maar in de familie. Tot welke familie horen

de geslachten? We kunnen kiezen, zo lijkt het, uit ten minste vier families. Voor de publicatie van het boekwerk 'The Families of the Monocotyledons' van Dahlgren, Clifford en Yeo in 1985 behoren de geslachten tot de familie der Liliaceae. In dit boek worden de geslachten van het Brodiaeacomplex gerekend tot de Alliaceae. Dus in dezelfde familie als *Allium*. Met de APGII-indeling in 2003 worden de vijf gerekend tot de familie der Themidaceae. In APGIII in 2009 wordt deze familie gezien als onderfamilie van de familie der Asparagaceae, met de naam Brodiaeoidae.

Even terugkomen op de naam Themidaceae. Het is Richard Anthony Salisbury (1761-1829) die deze familienaam introduceert. De *Triteleia*-soorten heten dan nog *Brodiaea*. Deze Salisbury hebben we eerder ontmoet. In het artikel 'De naamgeving van een geslacht als een roman'. Wat mij betreft een potje naamrecycling in taxonomieland. Dat is nog eens duurzaam.

De vijf geslachten waar het hier om gaat, komen voor in het westen van de Verenigde Staten, met enkele soorten in Mexico in het zuiden en British Colombia in het noorden. Het concentratiegebied is Californië. Afhankelijk van

Triteleia ixioides

geslacht en soort ligt de bloeiperiode tussen maart en augustus. De vijf geslachten bezitten allen bollen die in het algemeen zijn bezet met een bruingekleurde 'huid' die het meest lijkt op samengepakte vezels. De bollen zijn aan boven- en onderzijde afgeplat. Geteld naar aantal soorten zijn *Brodiaea* en *Triteleia* de grootste geslachten met respectievelijk circa veertien en circa vijftien soorten.

BOTANISCHE REUZEN

Bij het tot stand komen van de naam *Brodiaea* hoort een aantal grote namen uit de botanie, althans dat vind ik. Het is Archibald Menzies die in 1792 als eerste planten van *Brodiaea*-soorten verzamelt. In 1807 beschrijft de Britse botanicus James Edward Smith (1759-1828) als eerste het geslacht, om het op naam te stellen als *Brodiaea*, vernoemd naar de Schotse botanicus James Brodie (1744-1824). Brodie heeft zijn sporen verdiend in het verzamelen en op naam stellen van sporenvormende planten, zoals varens en mossen. Brodie was naast botanicus ook parlementariër.

David Douglas vernoemt de door hem gevonden spar naar Archibald Menzies: *Pseudotsuga menziesii*, de bekende douglasspar. Menzies heeft in dienst als arts bij de Britse marine Noord-Amerika, Hawaii en China bezocht, waarbij hij veel plantenmateriaal verzamelde.

Smith richt in 1788 de Linnean Society of London op en hij is de eerste voorzitter. Hij blijft dit tot zijn dood in 1828. Meer weten over deze society? Kijk dan op www.linnean.org. De Linnean Society heeft als doelstelling 'The cultivation of the Science of Natural History in all its branches'.

Salisbury op zijn beurt heeft een rol gespeeld in de naamgeving van verschillende plantenfamilies en geslachten.

Triteleia 'Koningin Fabiola'